

منطق [رشته ادبیات و علوم انسانی]

۱- دلیل مهم‌تر شدن علم «منطق» در عصر حاضر چیست؟

- (۱) فراگیر شدن رسانه‌های جمعی
(۲) پیچیده شدن ذهن و شناخت بشری
(۳) زیر سؤال رفتن یافته‌های علمی گذشتگان
(۴) رشد میزان کلاهبرداری در دادوستد

۲- علوم مختلف، مواد لازم برای را فراهم می‌کنند.

- (۱) تراز شدن بنای فکری
(۲) رسیدن به دانش‌های جدید
(۳) پیشگیری از مغالطات
(۴) پیشرفت علم منطق

۳- دو حیطة اصلی منطق، «تعریف» و «استدلال» هستند؛ چون

- (۱) بدون تصور و تصدیق نمی‌توان تعریف و استدلال کرد.
(۲) در این دو حیطة است که ذهن دچار خطا در تفکر می‌شود.
(۳) در تعریف و استدلال از معلومات استفاده می‌کنیم.
(۴) در تمام زندگی روزمره چاره‌ای جز استفاده از آن‌ها نداریم.

۴- هر «تعریف کردنی» عبارت است از

- (۱) کشف تصدیقی مجهول از طریق تصدیق‌های معلوم.
(۲) تصدیقی که کاری به نسبت داشتن مفاهیم با هم ندارد.
(۳) یکی از دو بخش دانش بشر که منطق آن را بررسی می‌کند.
(۴) کشف مجهولی که به واقعی بودن یا ارتباطش با امور نمی‌پردازیم.

۵- مغالطه «توسل به معنای ظاهری» ناشی از است.

- (۱) اشتباه در کتابت و علائم سجاوندی
(۲) شایع‌ترین خطای ذهن انسان
(۳) کاربرد برخی دلالت‌های مختلف به جای یکدیگر
(۴) ابهام و پیچیدگی در عبارات چند معنایی

۶- در کدام عبارت دلالت کلمه «میز» متفاوت است؟

- (۱) برای استفاده شخصی، آن میز چوبی را ساختم.
(۲) بعد از کار، میزت را جمع کن که نامرتب نباشد.
(۳) در اثناء اسباب‌کشی، پایه میز شکست.
(۴) میز و صندلی به تعداد کافی موجود است.

۷- میوه فروشی یک جعبه میوه را با قید این شرط که «کل جعبه سالم است» فروخت. وقتی خریدار جعبه را به منزل برد و باز کرد متوجه شد

نصف میوه‌ها فاسد هستند. میوه‌فروش چه مغالطه‌ای کرده است؟

- (۱) ابهام در مرجع ضمیر
(۲) توسل به معنای ظاهری
(۳) نگارشی کلمات
(۴) اشتراک لفظ

۸- وقتی ظاهر هم‌شکل و هم‌آوای دو کلمه موجب شود تا معنای آن دو را با هم اشتباه بگیریم، دچار مغالطه شده‌ایم.

- (۱) توسل به معنای ظاهری
(۲) اشتراک لفظ
(۳) نگارش کلمات
(۴) ابهام در مرجع ضمیر

۹- کدام گزینه دارای «ابهام در مرجع ضمیر» است؟

- (۱) مجسمه‌های ساخته‌شده به دست یک هنرمند گمنام ربوده شد.
(۲) هر کسی را بهر کاری ساختند.
(۳) رستم نوشدارو را بعد مرگ سهراب نپذیرفت، زیرا سودی برای او نداشت.

(۴) وقتی از تو حرف می‌زد، صدایش می‌لرزید.

۱۰- کدام یک از شرایط زیر، لزوماً «مغالطه» یا «مغالطه خیز» نیست؟

- (۱) استفاده از دلالت‌های مختلف یک لفظ برای رساندن مقصود
(۲) استفاده از کلماتی با بار ارزشی مثبت برای بیان پیامی منفی
(۳) به کار بردن کلمات مشترک لفظی در استدلال به گونه‌ای که هر دو کلمه معنا بدهد.

(۴) عدم حرکت‌گذاری روی کلمات هم‌شکل اما غیر هم‌آوا در جایی که معلوم نیست کدام کلمه مورد نظر است.

۱۱- اگر رابطه مفهوم الف با مفاهیم ب و ج «عموم و خصوص مطلق» (ب و ج < الف) و با مفهوم د «تساوی» باشد، قطعاً نمی‌توان با استفاده از

مفاهیم تعریف مفهومی برای الف ارائه کرد.

(۴) ج و د

(۳) ب و د

(۲) ب و ج

(۱) ب، ج و د

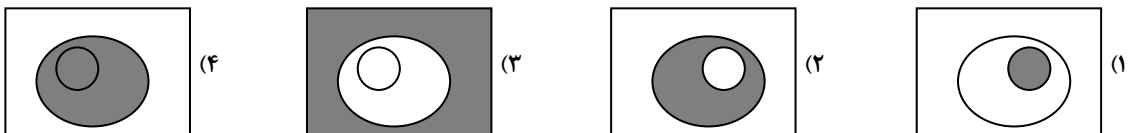
۱۲- در یک طبقه‌بندی صحیح از مفاهیم، در هر طبقه نسبت به طبقه دیگر زیرمجموعه خود، باید رابطه وجود داشته باشد که مثال آن است.

- (۱) عموم و خصوص مطلق - موجودات مادی < گیاهان < جانوران < مهره‌داران < ماهی‌ها
- (۲) تباین - موجودات مادی < جانداران < جانوران < مهره‌داران < ماهی‌ها
- (۳) عموم و خصوص مطلق - موجودات مادی < جانداران < جانوران < مهره‌داران < ماهی‌ها
- (۴) تباین - موجودات مادی < گیاهان < جانوران < مهره‌داران < پرندگان

۱۳- هر مفهومی، در واقع عبارت است از

- (۱) آنچه معنایش درک می‌شود.
- (۲) لفظی که مصداق خارجی دارد.
- (۳) لفظی که در ذهن بیاید.
- (۴) شیء‌ای که معنایش را می‌دانیم.

۱۴- بر اساس رابطه بین دو مفهوم «سنگ» و «مرمر»، قسمت رنگی شده کدام گزینه نشان‌دهنده مصداق «سنگ» است؟

۱۵- نسبت دو مفهوم «آقای گل» و «گل آقا» همانند نسبت مفاهیم و است.

- (۱) بزهار - این متهم مورد نظر (۲) شاه شهید - شاه فقید
- (۳) مویرگ - رگ غیرت
- (۴) یار غار - یار غار پیغمبر

۱۶- کدام گزینه درباره مفاهیم «کلی» و «جزئی» درست است؟

- (۱) فقط مصداق‌های مفهوم‌های جزئی را می‌توان با اشاره انگشت نشان داد.
- (۲) نسبت مفهوم جزئی و مفهوم کلی، عموم و خصوص مطلق است.
- (۳) تعداد مصداق‌های هر مفهوم کلی، بیش از هر مفهوم جزئی است.
- (۴) مفهومی که فرض مصداق متعدد برایش محال است، حتماً جزئی است.

۱۷- کدام روش برای تعریف مفهوم «اتحاد» مناسب نیست؟

- (۱) تعریف کردن آن از طریق ذکر مصداق
- (۲) نشان دادن تصاویر آن در کتاب‌ها
- (۳) ارائه معنای لغوی
- (۴) تعریف مفهومی

۱۸- در کدام گزینه «تعریف مفهومی دوری» وجود دارد؟

- (۱) این خبر، کاملاً دروغ است؛ زیرا معلوم است از آن دسته اخباری است که کذب محض هستند.
- (۲) «تابع f» تابعی است از مجموعه اعداد حقیقی به مجموعه اعداد حقیقی $(\mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R})$ و دارای ضابطه « $f(x) = x$ ».
- (۳) «علم» به یک درخت، در حقیقت حالتی نسبت به آن درخت است که وقتی در انسان‌ها پیدا می‌شود، به آن درخت آگاه می‌شوند.
- (۴) «انتخاب آزاد» فقط نوعی «انتخاب کردن» است، نه نوعی «انتخاب نکردن»؛ «آزادانه انتخاب نکردن»، همان انتخاب «عدم انتخاب» است.

۱۹- در کدام گزینه نوع تعریف، نادرست مشخص شده است؟

- (۱) چکاد: یعنی قله و نوک کوه (تعریف لفظی)
- (۲) پرندگان: حیواناتی مانند خروس، کبوتر و عقاب (تعریف مصداقی)
- (۳) کلمه: یعنی اسم و فعل و حرف (تعریف لغوی)
- (۴) نارنگی: میوه‌ای شبیه پرتقال، ولی کوچک‌تر که پوستش راحت‌تر کنده می‌شود (تعریف مفهومی)

۲۰- تعریف مفهومی با ویژگی کدام گزینه قطعاً مانع است؟

- (۱) نسبت مجهول و تعریف، عموم و خصوص مطلق باشد.
- (۲) مفهوم مجهول از تعریف خاص تر باشد.
- (۳) فقط امر خاص مجهول، در تعریف مذکور باشد.
- (۴) فقط امر عام مجهول، در تعریف مذکور باشد.

۲۱- نوع کدام استدلال منطبق با مثال آن است؟

- (۱) تمثیلی: برخی از کتاب‌ها گران قیمت هستند. هر گران قیمتی با ارزش است. نتیجه اینکه برخی از کتاب‌ها با ارزش هستند.
- (۲) قیاسی: هر پرنده‌ای تخم‌گذار است. اردک، غاز و پلیکان پرنده هستند. بنابراین اردک، غاز و پلیکان تخم‌گذار هستند.
- (۳) بهترین تبیین: فوتبال دیشب را ندیدم، ولی امتیاز تیم ما اضافه نشده، پس احتمال برد یا مساوی منتفی است؛ ما باختیم.
- (۴) تعمیمی: برخی ایرانیان مسلمان هستند. همه مسلمانان قبله واحد دارند. بنابراین برخی ایرانیان قبله واحد دارند.

۲۲- کاربرد استقرای تعمیمی در کدام گزینه مشاهده می‌شود؟

- (۱) با مشاهده اثر یک دارو بر روی چند بیمار، امید به بهبود بیماران افزایش می‌یابد.
- (۲) برخی فلزات در اثر تماس با آب اکسید می‌شوند.
- (۳) از ادامه تحصیل کاوه در رشته پزشکی به فارغ‌التحصیل شدن او از دبیرستان پی می‌بریم.
- (۴) با دریافت گواهینامه موتور به راحتی می‌توانم سوار خودرو شوم و رانندگی کنم.

۲۲- کدام گزینه در مورد رابطه «علم آمار» و «علوم تجربی» و «علم منطق» درست است؟

- ۱) قوت استدلال در «علوم تجربی» و «منطق» به «آمار» وابسته است؛ لذا «آمار» مبنایی برای آن‌هاست.
- ۲) «علوم تجربی» برای جلوگیری از خطا در استدلال‌هایشان به «آمار» و «منطق» نیازمند هستند.
- ۳) «آمار» مستقل از «منطق» و «علوم تجربی» است؛ ولی آن دو در استدلال‌هایشان به «آمار» محتاجند.
- ۴) «منطق» باعث استحکام «آمار» و «علوم تجربی» می‌شود؛ ولی آن دو در استحکام یکدیگر اثری ندارند.

۲۴- وقتی احتمالات وقوع یک پدیده را بررسی می‌کنیم و فرض‌های اشتباه آن را کنار می‌گذاریم، از استفاده کرده‌ایم.

- ۱) قیاس استثنایی
- ۲) قوی‌ترین حالت استنتاج
- ۳) استنتاج بهترین تبیین
- ۴) بررسی جامعه آماری

۲۵- کدام گزینه در مورد مبنای استقرای تعمیمی درست است؟

- ۱) پایه استقرای تعمیمی تخمین و تقریب است، زیرا بعضی از اعضای جامعه آماری را بررسی می‌کند نه همه آن‌ها را.
- ۲) استقرای تعمیمی بر آزمایش و نمونه‌گیری تصادفی بنا شده است و در درستی نتیجه سطح قوی آن تردیدی نیست.
- ۳) اساس استقرای تعمیمی حذف احتمالات نادرست است و چون همه احتمالات را بررسی نمی‌کند یقینی نیست.
- ۴) شیوه اصلی استقرای تعمیمی گردآوری داده‌های مناسب است چون اساس استقرا بر تخمین و حدس آماری است.

۲۶- کدام گزینه، نقد استقرای تمثیلی زیر محسوب نمی‌شود؟

«انسان مانند خودرویی است که هرچه بیشتر کار می‌کند، فرسوده‌تر می‌شود.»

- ۱) عمر مفید خودرو ده سال است، اما عمر مفید انسان می‌تواند هفتاد سال باشد.
- ۲) انسان مانند قالی ابریشمی است که هرچه از عمرش می‌گذرد، شاداب‌تر می‌شود.
- ۳) خودرو صرفاً توانایی مکانیکی دارد؛ اما انسان توانایی کار فکری نیز دارد که فرسوده نمی‌شود.
- ۴) خودرو ساخته بشر است که توانایی محدودی دارد؛ اما خالق انسان قادر مطلق است.

۲۷- قضایای محصوره بر اساس و به چهار دسته کلی تقسیم می‌شوند.

- ۱) سور - موضوع
- ۲) کمیت - موضوع
- ۳) نسبت - کیفیت
- ۴) رابطه - کمیت

۲۸- چرا در منطق، جملات انشایی بررسی نمی‌شوند؟ زیرا

- ۱) منطق در پی جلوگیری از خطای اندیشه است؛ بنابراین در منطق، جملاتی که امکان صدق و کذب دارند، مورد نظر هستند.
- ۲) تنها جملات خبری قابلیت کذب دارند؛ پس در مورد دیگر جملات که همیشه درست‌اند، نیازی به رعایت قواعد منطق نیست.
- ۳) وظیفه منطق جلوگیری از خطای اندیشه است؛ اما فقط جملات با معنا هستند که می‌توانیم صدق یا کذب آن‌ها را بسنجیم.
- ۴) قضایای حملی و شرطی که خبری هستند، هیچ‌کدام تمایلات، احساسات، خواسته‌ها و اموری از این دست را مطرح نمی‌کنند.

۲۹- کدام قضیه، شخصیه است؟

- ۱) دانش‌آموزان این کلاس، همگی باهوش‌اند.
- ۲) معلم منطق، باید خودش منطقی باشد.
- ۳) ایران از اقوام گوناگون تشکیل شده است.
- ۴) بنزین می‌تواند به راحتی تبخیر شود.

۳۰- در کدام قضیه، «رابطه» درست مشخص شده است؟

- ۱) سارا درس منطق دهم را دوست دارد.
- ۲) سارا به دنبال کتاب منطقش گشت.
- ۳) سارا دیروز مشغول تمرین منطق بود.
- ۴) سارا با معلم منطقش به کلاس رفت.

۳۱- متضاد کدام گزینه را می‌توان به دست آورد؟

- ۱) نقیض «هیچ‌کس روزی دیگری را نمی‌خورد.»
- ۲) متداخل «هرچه پیش آید خوش آید.»
- ۳) متناقض «بعضی دل‌ها خالی از مهر است.»
- ۴) متداخل «هیچ ارزانی بی‌علت نیست.»

۳۲- در کدام گزینه مغالطه رخ نداده است؟

- ۱) هر الف ب است (صادق) ← هر ب الف است (صادق)
- ۲) بعضی الف ب نیست (صادق) ← بعضی ب الف نیست (صادق)
- ۳) هر الف ب است (کاذب) ← بعضی ب الف است (کاذب)
- ۴) هیچ الف ب نیست (صادق) ← هیچ ب الف نیست (صادق)

۳۳- اگر «ورزش کردن» با «سیگار کشیدن» در تضاد باشد، می‌توان گفت

- ۱) رابطه شرطی میان دو کار «ورزش کردن» و «سیگار کشیدن» مثل رابطه شرطی میان «شعر گفتن» و «شعر نگفتن» خواهد بود.
- ۲) هر کس با سیگار نمی‌کشد یا ورزش نمی‌کند اما هر دو حالت با هم اتفاق نمی‌افتد گرچه شاید هیچ‌یک از دو حالت هم رخ ندهد.
- ۳) هرگاه کسی ورزش نکند، این امکان وجود دارد که سیگار بکشد یا سیگار نکشد ولی اگر ورزش کند، حتماً سیگار نخواهد کشید.
- ۴) اگر کسی کاری غیر از «سیگار کشیدن» انجام دهد، رابطه کار او با «ورزش کردن» حتماً تساوی یا عموم و خصوص مطلق است.

۳۴- کدام شرط برای متقابل بودن دو قضیه، ضروری است؟

- ۱) جابجایی موضوع و محمول
- ۲) یکسان بودن موضوع و محمول
- ۳) اختلاف در کمیت
- ۴) اختلاف در کیفیت

۳۵- یک شرکت محصولات بهداشتی مدعی است همه کرم‌های ضدآفتابی که تولید می‌کند، از پوست در برابر آفتاب محافظت می‌کنند. اثبات کدام گزینه برای رد این ادعا کارآمد نیست؟

- (۱) کذب متداخل آن (۲) صدق متناقض آن (۳) صدق متضاد آن (۴) صدق عکس مستوی آن

۳۶- کدام گزینه یک قیاس اقترانی معتبر است؟

- (۱) هر الف ب است. هیچ ج ب نیست. ∴ هر الف ج است.
- (۲) هر ب ج است. بعضی الف ب است. ∴ بعضی الف ب نیست.
- (۳) هیچ الف ج نیست. بعضی الف ج نیست. ∴ بعضی ب ج نیست.
- (۴) هر ج الف است. بعضی ب ج نیست. ∴ بعضی ب ج نیست.

۳۷- با قرار گرفتن کدام گزینه در جای خالی زیر، استدلال معتبر نخواهد شد؟

.....

هیچ طلایی مستهلک نمی‌شود.

∴ بعضی فلزات، طلا نیستند.

- (۱) بعضی مستهلک‌شونده‌ها فلز هستند. بعضی مستهلک‌شونده‌ای فلز نیست.
- (۲) هیچ مستهلک‌شونده‌ای فلز نیست. بعضی فلزات مستهلک می‌شوند.
- (۳) بعضی فلزات مستهلک می‌شوند. شکل قیاس اقترانی زیر را تشخیص دهید.
- (۴) هر فلزی مستهلک می‌شود.

۳۸- شکل قیاس اقترانی زیر را تشخیص دهید.

«هیچ عمل فیزیکی، بی‌عکس‌العمل نیست. بعضی تفکرها، بی‌عکس‌العمل هستند؛ در نتیجه هیچ عمل فیزیکی، تفکر نیست.»

- (۱) شکل اول (۲) شکل دوم (۳) شکل سوم (۴) شکل چهارم

۳۹- در مقدمه شرطی قیاس استثنایی اتصالی، «وضع تالی»
 (۱) نمی‌تواند با صدق مقدم همراه باشد.
 (۲) هیچ نتیجه قطعی درباره شرط ندارد.
 (۳) قطعاً مقدم قضیه شرطی را اثبات می‌کند.
 (۴) مغالطه است زیرا شرط قضیه را نفی می‌کند.

۴۰- کدام گزینه پیام بیت زیر را می‌رساند؟

اگر باران به کوهستان نیارد / به سالی دجله خشک رودی

(۱) اگر به سالی دجله خشک رود شود، باران به کوهستان نیاریده است.

(۲) باران به کوهستان نمی‌بارد یا به سالی دجله خشک رودی می‌گردد.

(۳) اگر باران به کوهستان نیارد، به سالی دجله خشک رودی نمی‌شود.

(۴) به سالی دجله خشک رودی می‌گردد یا باران به کوهستان می‌بارد.

۴۱- اگر بخواهیم در موثرتر عمل کنیم یکی از شاخصه‌های مهم، رعایت قواعد است که از اهداف محسوب می‌شود.

(۱) برقراری ارتباط - اقناع مخاطب - استدلال (۲) درک حقایق علمی - فن جدل - برهان

(۳) غلبه بر دیگران - فن خطابه - استدلال (۴) اقناع دیگران - فن مناظره - برهان

۴۲- مهم‌ترین راهکار برای پرهیز از «مغالطات در اثر عوامل روانی» این است که

(۱) تحت تأثیر تبلیغات قرار نگیریم. (۲) به گوینده استدلال هم توجه کنیم.

(۳) از بار ارزشی کلمات گذر کنیم. (۴) درباره مطلب اصلی قضاوت کنیم.

۴۳- معمولاً در چه مواقعی «دلیل تراشی» می‌کنیم؟

(۱) هنگامی که تصمیم نادرستی را تحت تأثیر عوامل روانی و نه از طریق عقل و استدلال گرفته‌ایم.

(۲) موقعی که می‌خواهیم بدون استدلال و توضیح، مخاطب را تحت تأثیر عوامل روانی قرار دهیم.

(۳) زمانی که با «مغالطاتی در اثر عوامل روانی» مواجه می‌شویم و نمی‌خواهیم آن‌ها را قبول کنیم.

(۴) وقتی می‌خواهیم یک استدلال تخمینی از سوی خویشاوندان را به سبب علاقه به آن‌ها بپذیریم.

۴۴- اگر جمله‌ای به کار ببریم که پیام اصلی آن همان گونه که مورد نظر ما بوده از سوی مخاطب دریافت شود، اما مخاطب یک پیام ضمنی نیز

اضافه بر نظر ما بفهمد، مخاطب دچار چه مغالطه‌ای شده است؟

(۱) ابهام در مرجع ضمیر (۲) توسل به معنای ظاهری (۳) بار ارزشی کلمات (۴) اشتراک لفظ

۴۵- این که قضیه شرطی منفصل «الف یا ب»، است، به این معنی است که

(۱) مانع الجمع - نه هر دو. (۲) قابل جمع در کذب - شاید هیچ کدام.

(۳) حقیقی - شاید هر دو و شاید هیچ کدام. (۴) قابل جمع در صدق - نه هیچ کدام و شاید هر دو.

پاسخ تشریحی

منطق [رشته ادبیات و علوم انسانی]

- ۱- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۱)
امروزه با فراگیر شدن رسانه‌ها و حجم انبوه اطلاعات صحیح و غلط، بیش از پیش نیازمند علمی هستیم که شیوه‌های جلوگیری از خطای اندیشه را به ما آموزش دهد.
- ۲- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: ساده * منطق (درس ۱)
منطق ابزاری است در دست انسان برای ایجاد بنای فکری مستحکمی که مواد و مصالح آن را علوم دیگر فراهم می‌کنند. برای رسیدن به علم و دانش جدید مواد لازم توسط علوم مختلف فراهم می‌شود و وظیفه منطق تراز کردن این بنای فکری است.
- ۳- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۱)
همه گزینه‌ها جمله‌هایی درست‌اند؛ اما لزوماً ربطی به صورت سوال ندارند. دو حیطة منطق تعریف و استدلال‌اند؛ چون وظیفه منطق جلوگیری از خطای اندیشه است و اندیشه که کار ذهن برای رسیدن به معلومات جدید است، متناسب با دو نوعی که معلومات بشری دارند (تصور و تصدیق)، دو نوع خواهد بود؛ یعنی رسیدن از تصورات معلوم به کشف تصورات مجهول (تعریف) و رسیدن از تصدیق‌های معلوم به کشف تصدیق‌های مجهول (استدلال). بنابراین در این دو حیطة است که ذهن دچار خطا در تفکر می‌شود و منطق هم متناسب با قواعد این دو حیطة، به دو بخش اصلی تقسیم می‌شود.
- ۴- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۱)
«تعریف» کشف تصویری مجهول است. تصورها دانشی هستند که به واقعیت داشتن یا نداشتن یا ارتباط آن‌ها با سایر امور، کاری نداریم. گزینه ۱: «تعریف» رسیدن از تصورات معلوم به تصویری مجهول است. گزینه ۲: اولاً هر تصدیقی اوصافی را به چیزی نسبت می‌دهد یا از آن سلب می‌کند؛ پس نمی‌توان گفت کاری به نسبت داشتن مفاهیم ندارد. ثانیاً «تصدیق» از اقسام دانش است ولی «تعریف» (به معنای تعریف کردن) از اقسام فکر است؛ پس هیچ تعریف کردنی، تصدیق نیست. گزینه ۳: «تعریف» یکی از دو بخش اصلی منطق است و نه یکی از دو بخش دانش بشر؛ دو حیطة دانش بشر «تصور» و «تصدیق» است. تذکر مهم: «تعریف» دو معنا دارد: یکی معنای مصدری (= تعریف کردن) که به این معنا تعریف، یکی از اقسام تفکر و یکی از دو بخش اصلی منطق است. دوم معنای حاصل مصدری (= حاصل عمل تعریف کردن) که به این معنا تعریف، نوعی تصور است ولی مترادف با تصور نیست؛ به تعبیر دیگر هر تعریفی (به معنای حاصل مصدری) تصور است؛ مثل «شکل سه‌ضلعی». ولی هر تصویری، تعریف نیست؛ مثل «شکل». در این سؤال منظور از تعریف، معنای مصدری آن است و برای تأکید بر این معنا در صورت سؤال «تعریف کردن» آمده است.
- ۵- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * منطق (درس ۲)
به کارگیری دلالت مطابقی در جایی که دلالت تضمینی یا التزامی بیشتر به ذهن متبادر می‌شود، به مغالطه «توسل به معنای ظاهری» می‌انجامد.
- ۶- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۲)
گزینه ۲: «میز» دلالت التزامی بر وسایل روی میز دارد. سایر گزینه‌ها: «میز» دلالت مطابقی بر معنای اصلی میز دارد.
- ۷- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۲)
دلالت مطابقی جمله میوه‌فروش این بوده که: «کل جعبه سالم است» نه میوه‌های درون جعبه، اما دلالت التزامی گفته او این بوده که میوه‌های درون جعبه سالم هستند، اما میوه‌فروش با توسل به معنای ظاهری، مدلول التزامی سخن خود را نادیده گرفته و خریدار را فریب داده است.
- ۸- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: ساده * منطق (درس ۲)
وقتی دو کلمه هم‌شکل و هم‌آوا هستند، لفظ (املای) یکسانی دارند و وقتی دو معنای دو کلمه که لفظ مشترک دارند با هم اشتباه گرفته شوند دچار مغالطه اشتراک لفظ شده‌ایم. گزینه ۱: دو معنا با هم اشتباه گرفته شده‌اند نه دو دلالت؛ بنابراین مغالطه توسل به معنای ظاهری رخ نداده است. گزینه ۳: دو کلمه هم در ظاهر و هم در آوا یکسان هستند لذا مغالطه نگارش کلمات نمی‌تواند رخ دهد؛ زیرا مغالطه نگارش کلمات وقتی در یک کلمه اتفاق می‌افتد که یا ظاهر متفاوت باشد (غلط املایی) یا آوا (اشتباه در حرکت گذاری حروف). گزینه ۴: در مغالطه «ابهام در مرجع ضمیر» اشتباه گرفته شدن دو کلمه هم‌شکل و هم‌آوا موجب خطا نمی‌شود؛ بلکه اشتباه در فهم مرجع یک ضمیر ایجاد خطا می‌کند.

۹- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * منطق (درس ۲)

ابهام در مرجع ضمیر زمانی اتفاق می‌افتد که مرجع ضمیر را نتوان در جمله تشخیص داد یا اینکه از عبارات دوپهلوی استفاده شده باشد. در اینجا معلوم نیست مرجع ضمیر «او» رستم است یا سهراب.

گزینه ۱: مغالطه شیوه نگارشی کلمات دارد، زیرا بدون علائم سجاوندی به دو صورت خوانده می‌شود:

- مجسمه‌های ساخته‌شده به دست یک هنرمند گمنام، رپوده شد.
- مجسمه‌های ساخته‌شده، به دست یک هنرمند گمنام رپوده شد.

گزینه‌های ۲ و ۴: مغالطه‌ای ندارند.

۱۰- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۲، درس ۱۰)

استفاده از دلالت‌های مختلف یک لفظ یک روش معمول برای رساندن مقصود است و اگر دلالت‌ها را اشتباها به جای هم به کار نبریم یا به گونه‌ای سخن‌نگوییم که معلوم نباشد کدام دلالت منظور است، مغالطه یا مغالطه خیز نخواهد بود.

۱۱- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۳، درس ۴)

در تعریف مفهومی باید علاوه بر وجه اشتراک که همان مفهوم عام است، یک وجه افتراق که همان مفهوم خاص است، نیز وجود داشته باشد. مفهوم خاص با مفهوم مجهول (الف) رابطه تساوی دارد. در بین این مفاهیم، فقط مفهوم «د» با مفهوم «الف» مساوی است و وجود آن برای تعریف مفهومی الزامی است.

۱۲- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: ساده * منطق (درس ۳)

در یک طبقه‌بندی صحیح از مفاهیم، در هر طبقه نسبت به طبقه دیگر زیرمجموعه خود، باید رابطه عموم و خصوص مطلق وجود داشته باشد (رد گزینه‌های ۲ و ۴).

جانداران به دو دسته جانوران و گیاهان تقسیم می‌شوند بنابراین گیاهان و جانوران متباین هستند و رابطه (گیاهان < جانوران) نادرست است (رد گزینه‌های ۱ و ۴).

۱۳- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۳)

مفاهیم، کلماتی هستند که معنای آن‌ها را فهمیده‌ایم. بنابراین، شیء نیستند (رد گزینه ۴). در ضمن، لفظی که معنی نداشته باشد، مفهوم نیست (رد گزینه ۳)، ولی اگر مصداق نداشته باشد ممکن است مفهوم باشد؛ مثل دیو (رد گزینه ۲).

۱۴- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۳)

بین دو مفهوم «سنگ» و «مرمر»، عموم و خصوص مطلق برقرار است و «سنگ» مفهوم عام است. شکل گزینه ۴ نشان‌دهنده مصادیق «سنگ» است که هم سنگ «مرمر» و هم سنگ‌های «غیرمرمر» را در بر می‌گیرد.

۱۵- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: دشوار * منطق (درس ۳)

«آقای گل» مفهوم کلی و «گل آقا» اسم خاص و مفهوم جزئی است؛ لذا این دو مفهوم با هم رابطه‌ای از بین روابط تعریف‌شده بین مفاهیم کلی، ندارند. «بزهکار» هم مفهومی کلی است و «این متهم موردنظر» چون مورد اشاره قرار گرفته، مفهومی جزئی است و این دو مفهوم با هم رابطه‌ای ندارند.

گزینه‌های ۲ و ۴: رابطه عموم و خصوص مطلق

گزینه ۳: رابطه تباین

۱۶- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: دشوار * منطق (درس ۳)

مفهوم جزئی، مفهومی است که قابلیت انطباق بر بیش از یک مورد را ندارد؛ بنابراین فرض مصادیق متعدد برایش محال است. گزینه ۱: برخی مفاهیم کلی نیز دارای مصادیقی هستند که می‌توان آن‌ها را با اشاره انگشت نشان داد؛ مثل «درخت». از طرفی مصداق برخی مفاهیم جزئی هم قابل اشاره با انگشت نیستند؛ مثل «الله».

گزینه ۲: نسبت این دو مفهوم، تباین است؛ زیرا هیچ مفهوم جزئی، مفهوم کلی نیست.

گزینه ۳: برخی مفاهیم کلی هیچ مصداقی ندارند؛ مثل «ربع سه‌گوش» و برخی فقط یک مصداق دارند؛ مثل «کوچک‌ترین عدد اول». بنابراین نمی‌توان گفت تعداد مصداق‌های هر مفهوم کلی، بیش از هر مفهوم جزئی است.

۱۷- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: ساده * منطق (درس ۴)

«اتحاد» جسم نیست که تصویر آن بتواند مفهومش را منتقل کند.

۱۸- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * منطق (درس ۴)

حقیقت «علم» همان حالت «آگاهی» است؛ ولی در تعریف آن از خود مفهوم «آگاه شدن» استفاده شده است. این تعریف بر فرض روشن‌تر بودن لغت «آگاهی» از لغت «علم» برای مخاطبی خاص، می‌تواند یک تعریف لغوی غیردوری برای آن مخاطب خاص باشد؛ اما به‌عنوان یک تعریف مفهومی، قطعاً دوری است.

گزینه ۱: تعریفی انجام نگرفته که دوری در آن وجود داشته باشد. (توجه: در اینجا دور در استدلال (مصادره به مطلوب) رخ داده است نه دور در تعریف).

گزینه ۲: درست است که مؤلفه دوم ($y = f(x)$) در تابع f با مؤلفه اول (x) تعریف شده است، ولی این «دور» نیست، زیرا اولاً f با خودش تعریف نشده بلکه با ضابطه‌ای بین دو مؤلفه‌اش تعریف شده که این ضابطه همان رابطه تساوی است و ثانیاً مؤلفه دوم با مؤلفه اول تعریف شده، ولی مؤلفه اول به عنوان «عضوی از مجموعه اعداد حقیقی (\mathbb{R})» تعریف شده است؛ پس تعریف مؤلفه اول متکی به مؤلفه دوم نیست که «دور» رخ بدهد.

گزینه ۴: «آزادانه انتخاب نکردن» با «انتخاب کردن عدم انتخاب» تعریف شده است و چون «انتخاب نکردن» همان «انتخاب کردن» نیست دوری رخ نداده است.

توجه ۱: این مطلب که «انتخاب کردن» همان «انتخاب نکردن» نیست را می‌توان با مثالی نشان داد: وقتی ما خواب هستیم انتخابی نمی‌کنیم؛ ولی نمی‌گوییم «انتخاب نکردن» را انتخاب کرده‌ایم، چون در آن حال اصلاً آزادی برای انتخاب یا عدم انتخاب وجود ندارد، ولی وقتی بیدار هستیم می‌توانیم بین انتخاب یک گزینه یا انتخاب نکردن آن، «انتخاب نکردن» را آزادانه برگزینیم؛ پس «انتخاب نکردن» می‌تواند مستلزم بیدار و هوشیار بودن، نباشد، ولی «انتخاب کردن»، همیشه مستلزم بیدار بودن است؛ لذا این دو مفهوم، یکسان نیستند.
توجه ۲: این جمله، «انتخاب آزاد» را مفهومی روشن فرض کرده است و درصدد تعریف آن نیست، بلکه می‌خواهد بگوید «انتخاب آزاد» با «انتخاب نکردن آزاد» دو نوع فعل متفاوت و غیرهم‌سنخ نیستند، بلکه در حقیقت یک نوع فعل هستند.

۱۹- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * منطق (درس ۴)

اسم، فعل و حرف از مصادیق مفهوم کلمه هستند، بنابراین تعریف «مصادیقی» است نه تعریف «لغوی» و «لفظی».

۲۰- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * منطق (درس ۴)

اگر «ویژگی منحصر به فرد» یا «امر خاص» مجهول را ذکر کنیم، تعریف قطعاً مانع می‌شود، ولی وقتی فقط «ویژگی مشترک» یا «امر عام» بیاید، تعریف شامل مصادیق مفاهیم دیگری که آن ویژگی را دارند نیز می‌شود و مانع نخواهد بود (رد گزینه ۴).

گزینه ۱: اگر نسبت «مجهول» و «تعریف» عموم و خصوص مطلق باشد، دو حالت ممکن است: ۱) «مجهول» عام باشد و «تعریف» خاص: در این صورت تعریف غیر جامع و مانع است. ۲) «تعریف» عام باشد و «مجهول» خاص: در این صورت تعریف جامع و غیرمانع است.
گزینه ۲: وقتی مفهوم مجهول، خاص‌تر از خود تعریف باشد، یعنی تعریف شامل مصادیقی می‌شود که در مجهول نیستند، پس تعریف مانع نمی‌شود.

۲۱- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۵)

همه مثال‌ها قیاس هستند؛ چون از مقدمات به صورت ضروری نتیجه حاصل می‌شود.

۲۲- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۵)

از بررسی موارد جزئی اثربخشی دارو حکم کلی کرده‌ایم که احتمالاً در همه بیماران دارو اثربخش است؛ پس استقرای تعمیمی است.
گزینه ۲: یک گزاره کلی است، ولی ردپایی از استقرای تعمیمی در آن دیده نمی‌شود.

گزینه ۳: استدلال قیاسی است.

گزینه ۴: استقرای تمثیلی است.

۲۳- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * منطق (درس ۵، درس ۱)

همه علوم از جمله علوم تجربی و آمار برای جلوگیری از خطا در تعریف و استدلال به منطق نیازمند هستند (رد گزینه ۳)، اما چون در علوم تجربی از استدلال به روش استقرای قوی استفاده می‌شود و در درس ریاضی و آمار ۱ با شیوه استقرایی که بر اساس گردآوری داده‌ها و نحوه تخمین زدن مناسب است، آشنا می‌شویم، این علوم برای جلوگیری از خطا در استدلال علاوه بر منطق به آمار نیز نیاز دارند؛ لذا آمار هم علاوه بر منطق باعث استحکام علوم تجربی می‌شود (رد گزینه ۴).

گزینه ۱: علم منطق برای استدلال‌های خود هیچ نیازی به آمار ندارد؛ چون منطق از علوم عقلی و نظری است که گرچه قواعد کلی استقرا را شرح می‌دهد، ولی خودش از استقرا استفاده نمی‌کند، بنابراین استقرای قوی که نیازمند آمار است در منطق کاربرد ندارد.

۲۴- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * منطق (درس ۵)

هنگامی که حالات مختلف را بررسی می‌کنیم و با حذف تبیین‌های اشتباه به بهترین تبیین دست می‌یابیم، از استنتاج بهترین تبیین استفاده کرده‌ایم.

۲۵- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۵)

از آنجا که در استقرای تعمیمی تک تک جامعه آماری را بررسی نمی‌کنیم و از نمونه‌های تصادفی استفاده می‌کنیم، مبنای استقرای تعمیمی بر اساس تخمین بنا شده است و نمی‌توان نتیجه یقینی از آن گرفت.

گزینه ۲: حتی استقرای قوی هم نتیجه قطعی نمی‌دهد.

گزینه ۳: این توضیح فقط در مورد «استنتاج بهترین تبیین» که نوعی استقرا است، درست است؛ نه استقرای تعمیمی.

گزینه ۴: چون شیوه اصلی استقرای تعمیمی گردآوری داده‌های مناسب است، اساس استقرای تعمیمی بر تخمین و حدس آماری است نه برعکس؛ پس جای مقدمه و نتیجه عوض شده است.

- ۲۶- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * منطق (درس ۵)
تفاوت مدت عمر مفید بین انسان و خودرو، ادعای تمثیل موردنظر را رد نمی‌کند؛ زیرا ادعا این است که هر دو با کار کردن در طول زمان فرسوده می‌شوند، خواه مدت فرسودگی ده سال باشد خواه هفتاد سال.
گزینه ۲: یک استدلال تمثیلی مخالف است که نقد تمثیل محسوب می‌شود.
گزینه‌های ۳ و ۴: تفاوت‌هایی را میان انسان و خودرو نشان داده‌اند که می‌تواند فرسودگی انسان بر اثر کار را نفی کند.
- ۲۷- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: ساده * منطق (درس ۶)
قضیه محصوره دو نوع سور (= کمیت) (کلی و جزئی) می‌تواند داشته باشد و دو نوع رابطه (= نسبت = کیفیت) (اجبایی و سلبی). بر این اساس قضایای محصوره به چهار دسته کلی تقسیم می‌شوند.
- ۲۸- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۶)
از آن جا که وظیفه منطق جلوگیری از خطای اندیشه است و جملات انشایی را نمی‌توان صادق یا کاذب دانست، این دسته از جملات در منطق بررسی نمی‌شوند.
گزینه ۲: جملات غیر خبری همیشه درست نیستند؛ بلکه قابلیت درستی و نادرستی ندارند و صدق و کذب برایشان مطرح نیست.
گزینه ۳: مطلب درستی است، ولی جملات انشایی هم با معنا هستند؛ لذا این مطلب، دلیل بررسی نشدن جملات انشایی در منطق نیست.
گزینه ۴: مطلب درستی است، ولی جواب این سؤال نیست؛ زیرا سوال این است که چرا جملات انشایی که قضیه خبری نیستند، در منطق بررسی نمی‌شوند؟
- ۲۹- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * منطق (درس ۶)
قضیه وقتی شخصیبه است که موضوعش یک مفهوم جزئی باشد. بر این اساس، تنها مفهوم «ایران» مفهومی جزئی است.
گزینه ۱: موضوع قضیه (دانش‌آموزان این کلاس) کلی است؛ زیرا دانش‌آموزان یک کلاس معین، می‌توانند مصادیق متعددی داشته باشند، پس قضیه محصوره است.
- ۳۰- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۶)
در منطق تنها افعال ربطی (است، بود، شد، گشت و گردید) به‌عنوان رابطه در نظر گرفته می‌شوند.
گزینه ۲: در اینجا «گشت» به‌معنای «جست‌وجو کرد» است که فعل ربطی نیست.
- ۳۱- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۷)
تنها قضایای کلی دارای متضاد هستند.
گزینه ۱: بعضی افراد روزی دیگری را می‌خورند. ← جزئی
گزینه ۲: بعضی پیشامدها خوشایند هستند. ← جزئی
گزینه ۳: هیچ دلی خالی از مهر نیست. ← کلی
گزینه ۴: بعضی ارزان‌ها بی‌علت هستند. ← جزئی
- ۳۲- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۷)
گزینه ۱: وقتی موجه کلی صادق است، عکس آن به صورت موجه جزئی صادق است نه موجه کلی. پس شرایط عکس مستوی رعایت نشده و مغالطه ایهام انعکاس رخ داده است.
گزینه ۲: سالبه جزئی عکس لازم‌الصدق ندارد؛ پس شرط عکس رعایت نشده و مغالطه ایهام انعکاس رخ داده است.
گزینه ۳: عکس مستوی موجه کلی صادق، به صورت موجه جزئی، صادق است. ولی اینجا از موجه کلی کاذب، نتیجه گرفته شده که عکس آن، به صورت موجه جزئی، کاذب است. سرایت دادن احکام قضایای صادق به قضایای کاذب مغالطه است.
گزینه ۴: عکس سالبه کلی صادق، به صورت سالبه کلی، صادق است. پس شرایط عکس را رعایت کرده‌ایم.
- ۳۳- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * منطق (درس ۷، درس ۹)
گزینه ۱: دو کار که با هم در تضادند، با هم صادق نمی‌شوند ولی شاید با هم کاذب بشوند (جمع نمی‌شوند ولی شاید رفع بشوند). بنابراین رابطه شرطی میان آن دو، انفصال مانعة‌الجمع است. اما «شعر گفتن» و «شعر نگفتن» نه با هم صادق و نه با هم کاذب نمی‌شوند لذا در تناقض هستند و رابطه شرطی میان آن دو، انفصال حقیقی است.
گزینه ۲: چون «سیگار کشیدن» و «ورزش کردن» مانعة‌الجمع هستند پس «سیگار نکشیدن» و «ورزش نکردن» مانعة‌الرفع خواهند بود. لذا «نه هیچ کدام و شاید هر دو». اما این گزینه می‌گوید: «نه هر دو و شاید هیچ کدام» که نادرست است.
گزینه ۳: چون «ورزش کردن» و «سیگار کشیدن» مانعة‌الجمع هستند پس از «ورزش نکردن» (کذب یک طرف)، نتیجه‌ای حاصل نمی‌شود، یعنی نمی‌دانیم «سیگار کشیدن» صادق است یا کاذب. پس ممکن است سیگار بکشد یا نکشد. ولی از «ورزش کردن» (صدق یک طرف)، نتیجه می‌شود که «سیگار کشیدن» کاذب است. پس حتماً سیگار نخواهد کشید.
گزینه ۴: مثال نقض: ممکن است آن کار غیر از «سیگار کشیدن»، «بازی کردن» باشد که با «ورزش کردن» رابطه عموم و خصوص من‌وجه دارد. زیرا «بعضی بازی‌ها ورزش هستند» (مثل فوتبال) و «بعضی بازی‌ها ورزش نیستند» (مثل بازی‌های فکری) و «بعضی ورزش‌ها بازی نیستند» (مثل وزنه‌برداری).

- ۳۴- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۷)
 دو قضیه متقابل یا در کمیت مختلف‌اند یا در کیفیت یا در هر دو، ولی باید حتماً موضوع و محمول یکسان داشته باشند وگرنه تقابلی بین آنها نخواهد بود. برای مثال میان دو قضیه «بعضی پرندگان گوشتخوارند» و «هر پرنده‌ای تخم‌گذار است» هیچ تقابلی وجود ندارد؛ زیرا محمول آنها یکسان نیست.
- ۳۵- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۷)
 گزینه ۱: در تداخل از کذب جزئی، کذب کلی نتیجه می‌شود.
 گزینه ۲: در تناقض از صدق و کذب یکی، به ترتیب کذب و صدق دیگری نتیجه می‌شود.
 گزینه ۳: در تضاد از صدق یکی، کذب دیگری نتیجه می‌شود.
 گزینه ۴: در عکس مستوی، از صدق اصل، صدق عکس نتیجه می‌شود، ولی از صدق عکس، لزوماً نه صدق اصل نتیجه می‌شود و نه کذب آن.
- ۳۶- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۸)
 گزینه ۱: کیفیت نتیجه در قیاس اقترانی از این قانون کلی پیروی می‌کند که «اگر یکی از مقدمات استدلال، سالبه باشد، نتیجه نیز سالبه خواهد بود»، اما در این استدلال، با اینکه یک مقدمه، سالبه است، اما نتیجه، موجب تعیین شده است.
 گزینه ۲: حد وسط در نتیجه، حذف نشده است؛ پس اصلاً قیاس اقترانی درستی نیست.
 گزینه ۳: هر دو مقدمه، سالبه هستند؛ پس شرط اول از شرایط اعتبار قیاس را ندارد.
 گزینه ۴: هر سه شرط را دارد، پس معتبر است.
- ۳۷- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: ساده * منطق (درس ۸)
 شرط اول اعتبار قیاس این است که هر دو مقدمه سالبه نباشند.
 سایر گزینه‌ها: چون موضوع نتیجه (فلزات) منفی است نیازی به بررسی آن در مقدمه اول نیست. همچنین چون حد وسط (مستهلک‌شونده) در مقدمه دوم مثبت است، نیازی به بررسی علامت آن در مقدمه اول نیست. پس فقط کافی است مقدمه اول موجب باشد.
- ۳۸- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: ساده * منطق (درس ۸)
 «حد وسط» (بی‌عکس‌العمل)، در هر دو مقدمه، محمول است؛ پس این قیاس از شکل دوم خواهد بود.
- ۳۹- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: ساده * منطق (درس ۹)
 در شرطی اتصالی، وضع تالی نتیجه قطعی ندارد یعنی ممکن است با مقدم (شرط قضیه) درست یا نادرست همراه باشد. به همین دلیل اگر کسی از «وضع تالی»، «وضع مقدم» را نتیجه بگیرد دچار مغالطه شده است (نه به دلیل نفی مقدم) (رد گزینه ۴).
 مثلاً در قضیه «اگر باران می‌بارد، هوا ابری است»، ابری بودن هوا (وضع تالی)، هم می‌تواند با نباریدن باران (نفی مقدم) همراه شود (رد گزینه ۳) و هم با باریدن آن (صدق مقدم) (رد گزینه ۱).
- ۴۰- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۹)
 در این بیت، خشک شدن دجله مشروط به نباریدن باران شده است.
 گزینه ۱: نباریدن باران مشروط به خشک شدن دجله شده است؛ اما این پیام با پیام بیت موردنظر متفاوت است، زیرا آن بیت می‌گوید خشک شدن دجله مشروط به نباریدن باران است نه برعکس! مثلاً طبق پیام این بیت، مانعی ندارد باران ببارد، ولی باز دجله به علتی دیگر مثل ساختن سد در سرمنشأ آن، خشک شود.
 گزینه ۲: خشک شدن دجله مشروط به باریدن باران شده است!
 گزینه ۳: خشک نشدن دجله مشروط به باریدن باران شده است. یعنی اگر باران ببارد حتماً دجله خشک نمی‌شود؛ اما طبق پیام بیت موردنظر، ممکن است باران ببارد، ولی باز دجله به علتی دیگر مثل ساختن سد در سرمنشأ آن، خشک شود.
 گزینه ۴: خشک شدن دجله مشروط به نباریدن باران شده است. (همان پیام بیت موردنظر)
- توجه: گزینه‌های ۱ و ۳ پیام یکسانی دارند، ولی پیام آن دو با پیام بیت موردنظر که همان پیام گزینه ۴ است، تفاوت ظریفی دارد.
- ۴۱- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۱۰)
 در فن بیان به سخنرانان آموزش داده می‌شود که چگونه با برقراری تماس چشمی با شنوندگان و... تأثیر کلامی قوی‌تر و زبانی اثرگذارتر داشته باشند. این یکی از شاخصه‌های مهم در اقناع دیگران است و اقناع دیگران یکی از اهداف استدلال محسوب می‌شود.
- ۴۲- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: ساده * منطق (درس ۱۰)
 انسان اندیشمند باید بتواند مطلب اصلی را از لابه‌لای امور فرعی بیرون بکشد و به دور از احساسات درباره آن‌ها قضاوت کند.
 گزینه ۳: درست است که برای اجتناب از تأثیرات روانی بار ارزشی کلمات، باید از این بار ارزشی، عبور کنیم و به پیام اصلی توجه کنیم، اما همه «مغالطات در اثر عوامل روانی» مربوط به «بار ارزشی» نیستند؛ لذا راهکار کلی، همان توجه به پیام اصلی است نه صرفاً گذر از بار ارزشی.

۴۳- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۱۰)

دلیل تراشی هنگامی رخ می‌دهد که تحت تأثیر امور روانی، می‌خواهیم مطلب غلطی را بپذیریم (رد گزینه ۳). اگر تصمیمی که گرفته‌ایم از این گونه مطالب باشد، وقتی کسی علت تصمیم ما را جویا می‌شود، چون هیچ مبنای عقلی (حتی اشتباه) نداریم، دلیل تراشی می‌کنیم تا تصمیم خود را مستدل و منطقی جلوه دهیم (رد گزینه ۲).

گزینه ۴: وقتی می‌خواهیم به سبب عوامل روانی (مثل علاقه به خویشاوندان)، یک استدلال تخمینی و غیر یقینی را بپذیریم، کافی است به آن استدلال علی‌رغم احتمالی بودن آن، اعتماد کنیم و نیازی به آوردن دلایل دیگر (دلیل تراشی) نیست.

۴۴- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۲، درس ۱۰)

چون پیام اصلی سخن به درستی منتقل شده است مغالطه «ابهام در مرجع ضمیر» و «توسل به معنای ظاهری» و «اشتراک لفظ» رخ نداده است (رد گزینه‌های ۱، ۲ و ۴). اما کلمات در جملات مختلفی که در آن‌ها به کار می‌روند بار ارزشی متفاوتی پیدا می‌کنند و ممکن است پیام ضمنی‌ای به مخاطب منتقل کنند که مورد نظر ما نبوده است. این مغالطه «بار ارزشی» کلمات است.

۴۵- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * منطق (درس ۹)

الف یا ب (نه هر دو و نه هیچ کدام)	منفصل حقیقی
الف یا ب (نه هر دو و شاید هیچ کدام)	منفصل مانعة الجمع
الف یا ب (نه هیچ کدام و شاید هر دو)	منفصل مانعة الرفع

گزینه ۱: طبق جدول فوق، «مانعة الجمع» اصطلاح است و یعنی «نه هر دو و شاید هیچ کدام».

گزینه ۲: «قابل جمع در کذب» اصطلاح نیست و معنای لفظی خود را دارد؛ پس یعنی ممکن است هر دو کاذب باشند (شاید هیچ کدام).

گزینه ۳: طبق جدول فوق، «حقیقی» اصطلاح است و یعنی «نه هر دو و نه هیچ کدام».

گزینه ۴: «قابل جمع در صدق» اصطلاح نیست و معنای لفظی خود را دارد؛ پس یعنی ممکن است هر دو صادق باشند (شاید هر دو).

مؤسسه آموزشی فرهنگی